VEMOBIN
VERENIGING ENERGIE VOOR MOBILITEIT EN INDUSTRIE

POSITION PAPER

Date: 12-12-2024

Reactie VEMOBIN op consultatie concept-NIKI

Hierbij reageert VEMOBIN op de voorgenomen subsidiemodule Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie (NIKI). Wij zijn verheugd dat de overheid deze subsidiemaatregel introduceert als aanvulling op het bestaande subsidie-instrumentarium, om zo de witte vlekken en eventuele tekortkomingen van die bestaande subsidie- en innovatieregelingen te ondervangen. Met dit position paper reageert VEMOBIN op de voorwaarden van de conceptregeling en wij hopen dat onze inbreng bijdraagt aan het verder verbeteren van de uiteindelijke regeling. Wij zijn van harte bereid om onze inbreng mondeling nader toe te lichten.

Over VEMOBIN

VEMOBIN is de Vereniging Energie voor Mobiliteit en Industrie. De 16 bij VEMOBIN aangesloten bedrijven produceren en leveren energie voor wegverkeer, scheepvaart en luchtvaart of maken energie en grondstoffen voor de chemische sector. Ook verwerking en recycling van afval voor nieuwe grondstoffen (zoals plastic pyrolyse) behoort tot het werkterrein van de VEMOBIN-leden. Je komt ons tegen in havens, vliegvelden, op energiestations en industriegebieden voor productie en levering van elektronen en moleculen, maar ook bij mensen thuis (totaaloplossingen voor thuisladen).

Samengevat komt onze positie op het volgende neer:

De NIKI kan een effectieve aanvulling op bestaande subsidie-instrumenten zijn. Met die positieve insteek, signaleren wij dat de NIKI een aantal voorwaarden en uitsluitingsgronden bevat die de regeling minder effectief maken. Wij verzoeken u om deze tekortkomingen aan te passen, zodat meer bedrijven met succes gebruik kunnen maken van de NIKI:

1. **Bied expliciet ruimte voor de conversieroute van raffinaderijen (co-processing)**
2. **Maak investeringen in low carbon waterstof ter vervanging van restgassen subsidiabel**
3. **Schrap het maximum van 10% brandstofoutput; dit staat haaks op EU-regelgeving**
4. **Neem investeringen in Annex 9A brandstoffen uit de RED op in de NIKI**
5. **Keur een NIKI-aanvraag pas af wanneer een andere subsidie is toegewezen**
6. **Verduidelijk een specifieke passage over de investeringskosten**

+++++++++

Toelichting:

De NIKI kan een effectieve aanvulling op bestaande subsidie-instrumenten zijn

De NIKI is bedoeld voor opschaling van technologieën die bewezen zijn op demonstratieschaal, maar die in Nederland nog niet zijn toegepast op (grote) commerciële schaal. Met die insteek denken wij dat de NIKI aanvullend op bestaande subsidie-instrumenten klimaatneutrale innovaties in de industrie kan aanjagen. Ook de omvang van de toe te wijzen projectsubsidies (aanvragen vanaf €30 miljoen en meer) lijkt aan te sluiten op de subsidiebehoefte van de grote industriële bedrijven. De overheid onderkent zelf dat met het subsidieplafond van €211 miljoen 3 à 4 projecten kunnen worden ondersteund, maar door er een tot 2030 revolverend fonds van te

maken met een verwachte fondsgrootte van €250 miljoen per jaar, voorkomt de overheid dat bedrijven na 2025 geen kans meer maken op NIKI-subsidie.

Met die positieve insteek, signaleren wij dat de NIKI een aantal voorwaarden en uitsluitingsgronden bevat die de regeling minder effectief maken. Als dit fonds bedoeld is om de tekortkomingen van andere subsidiefondsen af te dekken, dan zouden er minder beperkende voorwaarden en uitzonderingen gesteld moeten worden, zodat grote bedrijven extra CO2-emissiereducties kunnen bewerkstelligen. Wij verzoeken u dan ook om de hieronder beschreven tekortkomingen aan te passen, zodat meer bedrijven met succes gebruik kunnen maken van de NIKI:

1. Bied expliciet ruimte voor de conversieroute van raffinaderijen (co-processing)

Wij lezen dat bij investeringen in nieuwe productie-installaties als onderdeel van een NIKI-project, de inzet van fossiele brandstoffen in deze installaties is uitgesloten, tenzij de aanvrager kan aantonen dat op weg naar 2050 geen lock-in effecten zullen optreden. Deze uitsluiting kan voor de raffinagesector problematisch zijn, hieronder leggen wij uit waarom:

Raffinaderijen hebben ruwweg drie mogelijkheden om hun productie op weg naar 2050 te verduurzamen:

- Conversie: waarbij bestaande productie-units van de raffinaderij (of zelfs complete raffinaderijen) worden omgebouwd/ingezet voor het maken van nieuwe producten. Het kan dan gaan om 100% hernieuwbare brandstoffen of om het bijmengen van non-fossiele of biogene grondstoffen in bestaande fossiele productieprocessen (co-processing). In beide gevallen neemt de CO2-footprint van de producten af.
- Colocatie: waarbij op het terrein van een bestaande raffinaderij een nieuwe productie-unit of fabriek wordt gebouwd, die zelfstandig nieuwe klimaatneutrale producten maakt.
- Nieuwbouw: waarbij een compleet nieuwe fabriek op een nieuw terrein wordt gebouwd (*greenfield*).

Colocatie gebeurt wel (zie de plannen voor Shells HEFA-fabriek of de plannen van VARO Energy en Gunvor Energy Rotterdam voor een SAF-fabriek), maar daar moet een raffinaderij dan wel de ruimte voor beschikbaar hebben – en die ruimte is in Nederland schaars. *Nieuwbouw* van een raffinaderij op schaalgrootte brengt aanzienlijke kosten met zich mee: afhankelijk van de configuratie ca. €9 tot €12 miljard. *Conversie* is een aantrekkelijke route, omdat hierbij gebruik kan worden gemaakt van de bestaande installaties en omdat zo stapsgewijs en naar verhouding goedkoper overgeschakeld kan worden op de productie van hernieuwbare brandstoffen, en grondstoffen voor de chemie. De NIKI geeft die ruimte wel, mits de aanvrager kan aantonen dat de investering onderdeel uitmaakt van de transitie naar fossielvrije productie (lees: geen lock-in). Gezien de grootte van de investeringen in schone productieprocessen en het strikte decarbonisatiepad van het EU-emissiehandelssysteem ETS is het niet aannemelijk dat raffinaderijen investeren in een fossiele lock-in. Iedere investering die zij nu plegen, moet immers omwille van de stijgende CO2-kosten een substantiële daling van de CO2-emissie met zich meebrengen, omdat de investering op de lange termijn anders simpelweg niet rendabel is. De NIKI moet daarom expliciet ruimte bieden voor de conversieroute van raffinaderijen, omdat afbouw van fossiele productie en opbouw van duurzame productie de komende jaren hand in hand zullen gaan (X-curve). Wanneer investeringen in fossiele raffinaderijen via conversie en co-processing voldoen aan de 100kt CO2-emissiereductie eis, zou dit dus gewoon onder de werkingssfeer van de NIKI moeten vallen. Voorbeelden van zulke projecten zijn bijvoorbeeld (maar niet uitputtend):

- Projectaanvragen waarin co-processing in bestaande raffinaderijen wordt toegepast, zowel voor CAPEX- als OPEX-subsidie
- Projecten waar circulaire koolstof wordt toegepast in bestaande fossiele raffinaderijen
- Projecten waarbij aardgas wordt bespaard door inzet van elektriciteit, ondanks hogere elektriciteitskosten

Wij verzoeken u de voorwaarden en uitsluitingen van de regeling hierop aan te passen.

2. Maak investeringen in low carbon waterstof ter vervanging van restgassen subsidiabel

Op basis van de huidige opzet sluit de NIKI onder thema 3 de inzet van blauwe waterstof als low carbon brandstof in fornuizen uit, omdat de rekensom voor CO2-emissiereductie uitgaat van grijze waterstof als fictieve referentie. In de praktijk gebruiken raffinaderijen echter restgassen als brandstof in de fornuizen en als deze worden vervangen door low carbon waterstof leidt dat tot aanzienlijke extra CO2-emissiereducties ten opzichte van de nu gebruikte restgassen. Omwille van deze mogelijkheid om extra CO2 te besparen zouden ook investeringen in low carbon waterstof fornuizen onder de NIKI-regeling moeten vallen.

Wij verzoeken u de NIKI regeling hierop aan te passen.

3. Schrap het maximum van 10% brandstofoutput; dit staat haaks op EU-regelgeving

Onder de uitsluitingen op pagina 14 lezen wij dat "Indien een NIKI-product als brandstof wordt gebruikt, de voorwaarde [geldt] dat dit gebruik beperkt blijft tot maximaal tien procent van de totale uitgaande massa van het productieproces tijdens het NIKI-project. Alleen wanneer de productie volledig gebaseerd is op koolstof die gewonnen is uit Direct Air Capture (DAC), mag meer dan tien procent van de productie-output als synthetische brandstof worden ingezet." Met deze *cap* op de output van een productieproces staat de NIKI het halen van de duurzaamheidsvoorschriften van de EU in de weg. Als het gaat om het bevorderen van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF – Sustainable Aviation Fuels) zet de EU namelijk via de Verordening RefuelEU Aviation in op 6% bijmenging van duurzame brandstoffen in 2030 en 20% bijmenging in 2035. Als het gaat om duurzame scheepsbrandstoffen zet de EU via de Verordening FuelEU Maritime juist in op 80% emissiereductie in 2050. Dit betekent dat raffinaderijen de aankomende jaren fors in de productie van duurzame scheeps- en vliegtuigbrandstoffen zullen investeren. De voorwaarde van een maximum van 10% output aan brandstoffen bij een NIKI-project staat zodoende haaks op de groeiende behoefte aan duurzame brandstoffen in scheep- en luchtvaart, zoals gevorderd op grond van EU-regelgeving. Dat percentage zou moeten worden verruimd. Daarnaast is de nu beschreven uitzondering voor brandstoffen uit DAC een bijzondere. Het afvangen en inzetten van koolstof uit CO2-puntbronnen is kostenefficiënter en effectiever dan het inzetten van DAC-technologie. Deze CCU-route uit puntbronnen zou dan ook gewoon onder de werkingssfeer moeten vallen.

Wij verzoeken u daarom om de NIKI op deze twee punten (ruimere percentages brandstofoutput en winning koolstof uit CO2-puntbronnen) aan te passen.

4. Neem investeringen in Annex 9A brandstoffen uit de RED op in de NIKI

Wij constateren dat de NIKI-subsidieregeling geen gewag maakt van de zogenaamde Annex 9A brandstoffen uit de Renewable Energy Directive (*Grondstoffen voor de productie van biogas voor vervoer en geavanceerde biobrandstoffen, waarvoor ervan mag worden uitgegaan dat hun bijdrage tot het behalen van de in artikel 25, lid 1, eerste en vierde alinea, bedoelde minimumaandelen, het dubbele van hun energie-inhoud is*). Dat is een omissie waarvan wij u verzoeken om deze te herstellen.

Wij verzoeken u de NIKI op dit punt aan te passen.

5. Keur een NIKI-aanvraag pas af wanneer een andere subsidie is toegewezen

Wij lezen op pagina 23: "Indien voor de techniek subsidie is **aangevraagd** op grond van het Besluit stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie, wordt de aanvraag ook afgewezen (onderdeel f)". Dat zou in onze beleving **toegekend** moeten zijn, hangende een beslissing over de aanvraag SDE++. Wordt die subsidie elders afgewezen, dan zou een aanvrager volgens ons alsnog voor de NIKI in aanmerking moeten kunnen komen.

Wij verzoeken u de NIKI op dit punt aan te passen.

6. Verduidelijk een specifieke passage over de investeringskosten

Tot slot lezen wij op pagina 13 van de conceptregeling: "De investeringskosten bedragen minimaal 20 procent van de investeringskosten, én verdisconteerde exploitatie kosten, na aftrek van operationele voordelen, waarbij

de investeringskosten en exploitatiekosten corresponderen met de waarde zoals bedoeld in rekenmethode voor de NIKI-subsidieberekening." Onduidelijk is wat hier bedoeld wordt.

Wij verzoeken u de NIKI op dit punt te verduidelijken.

Voor meer informatie:

VEMOBIN

Jan Bessembinders
Hoofd Energie, Veiligheid en Communicatie

jbessembinders@vemobin.nl